

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa P. M.
przeciwko E. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o ustalenie, odszkodowanie, odsetki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 września 2024 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 31 marca 2023 r., sygn. akt XXI Pa 73/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od E. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz P. M. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla M. St. Warszawy wyrokiem z 9 lutego 2021 r., po rozpoznaniu sprawy z powództwa P. M. przeciwko E. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W., w pkt 1 - oddalił powództwo o ustalenie, w jakim trybie został rozwiązany stosunek pracy, w pkt 2 - oddalił powództwo o ustalenie treści świadectwa pracy jako przedwczesne, w pkt 3 - zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 10.500 zł tytułem odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie

umowy o pracę, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie biegnącymi od 2 maja 2018 r. do dnia zapłaty, w pkt 4 - wyrokowi w pkt 3 nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 3.500 zł, w pkt 5 - zniósł między stronami koszty procesu, a w pkt 6 - nakazał ściągnąć od E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rachunek Skarbu Państwa - Kasy Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie kwotę 525 zł tytułem nieuiszczonej opłaty stosunkowej od zasądzonego roszczenia głównego.

Pozwana zaskarżyła powyższy wyrok w części, to jest w punktach 3, 4, 5 i 6. Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 31 marca 2023 r. oddalił apelację E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

W wywiedzionej od wyroku Sądu drugiej instancji skardze kasacyjnej pozwana spółka, zaskarżając orzeczenie w całości, podniosła zarzuty naruszenia prawa procesowego, a mianowicie: 1) art. 378 § 1 w związku z art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji pozwanej, w tym zarzutów: a) naruszenia art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c., polegającego na zaniechaniu przez Sąd pierwszej instancji wskazania w uzasadnieniu wyroku, dlaczego Sąd nie dał wiary zeznaniom części świadków w sprawie, natomiast fakt, że Sąd dał wiarę zeznaniom powoda i świadka zeznającego na jego korzyść zostało uzasadnione okolicznością, iż dowody są „na korzyść powoda”; b) naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., polegającego na tym, że Sąd pierwszej instancji dał wiarę zeznaniom powoda, podczas gdy jego zeznania stały w sprzeczności z zeznaniami innych świadków oraz były wewnętrznie sprzeczne; c) naruszenia art. 8 k.p., polegającego na niezastosowaniu tej normy i błędnym uznaniu, że powód był uprawniony do dochodzenia odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę, podczas gdy z okoliczności sprawy w sposób oczywisty wynika, że powód postąpił w rażący sposób niezgodnie z zasadami współżycia społecznego, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, iż nie zostały spełnione przesłanki uzasadniające rozwiązanie przez pozwaną łączącej strony umowy o pracę bez wypowiedzenia ze względu na ciężkie naruszenie przez powoda podstawowych obowiązków pracowniczych, a w konsekwencji do rozstrzygnięcia sprawy i

oddalenia apelacji w oparciu o niepełny materiał dowodowy; 2) art. 382 w związku z art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c., przez pominięcie zebranego w sprawie materiału dowodowego i naruszenie obowiązku orzekania na podstawie całości materiału dowodowego zebranego w sprawie wskutek braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem zeznań świadków O. C. i K. S., które stoją w sprzeczności z zeznaniami powoda, a także treści nagrań z monitoringu, co do których jednocześnie Sąd nie wskazał - mimo takiego obowiązku - dlaczego dowodom tym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że nie zostały spełnione przesłanki uzasadniające rozwiązanie przez pozwaną łączącej strony umowy o pracę bez wypowiedzenia ze względu na ciężkie naruszenie przez powoda podstawowych obowiązków pracowniczych.

Mając na uwadze powyższe zarzuty kasacyjne skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, strona skarżąca powołała się na oczywistą zasadność skargi, wskazując, że mimo wynikającego z art. 328 § 2 i art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku Sądu drugiej instancji rozważenia wszystkich zarzutów apelacyjnych, Sąd Okręgowy w Warszawie odniósł się w uzasadnieniu wyroku tylko do części z nich, pomijając przy tym lub odnosząc się jedynie pozornie do istotnych zarzutów naruszenia art. 327¹ § 1 pkt 1 i art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 8 k.p. Naruszenie wskazanych przepisów postępowania miało ewidentny wpływ na nieprawidłowe rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Oczywistą konsekwencją nierozważenia przez Sąd drugiej instancji istotnych w sprawie zarzutów było wydanie nieprawidłowego orzeczenia. Nie budzi wątpliwości strony skarżącej fakt, że ich rzetelne rozważenie skutkowałoby wydaniem orzeczenia o odmiennej treści.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych a art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do

rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, który powołuje się na tę przesłankę, powinien wykazać oczywistą zasadność skargi przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie przesłanką oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga wykazania przez skarżącego niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oraz bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy, sprzeczności wykładni lub zastosowania prawa materialnego bądź procesowego z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Sam stawiany przez skarżącego zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) prawa, zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, nie prowadzi wprost do konkluzji, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Możliwa jest bowiem

sytuacja, w której zaskarżony wyrok sądu drugiej instancji, mimo błędnego uzasadnienia, odpowiada prawu (art. 398¹⁴ *in fine* k.p.c.).

Oczywiste naruszenie prawa występuje wówczas, gdy błąd w interpretacji lub stosowaniu prawa jest widoczny bez pogłębionej analizy wchodzących w grę przepisów i jednocześnie sprawia, że zaskarżone orzeczenie powinno być wyeliminowane z obrotu prawnego ze względu na jego rażącą wadliwość (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577; z dnia 19 marca 2004 r., II PK 4/04, LEX nr 585785; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494).

Należy zauważyć, że w niniejszej sprawie podstawy kasacyjne zostały ograniczone do zarzutów naruszenia przepisów postępowania (art. 378 § 1 oraz art. 382 k.p.c.). Oparcie przesłanki przedsądu, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (czyli oczywistej zasadności skargi), na zarzutach naruszenia jedynie przepisów prawa procesowego nie pozwala stwierdzić, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Kasacyjne zarzuty naruszenia przepisów postępowania mogą być uznane za skuteczne tylko wtedy, gdy uchybienie tym przepisom mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Wpływ na wynik sprawy ocenia się natomiast przez odniesienie konkretnego rozstrzygnięcia do podstawy materialnoprawnej wyroku. Zasadniczą przeszkodą do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (z powodu podnoszonej przez skarżącego jej oczywistej zasadności) jest zatem brak oparcia skargi na zarzutach naruszenia prawa materialnego. Podkreślenia wymaga, że w przypadku rozstrzygnięcia sporu wyrokiem, dla oceny prawidłowości rozstrzygnięcia sądu pierwszorzędne znaczenie ma prawo materialne, gdyż to ono wyznacza ramy postępowania, w szczególności określa, jakie postępowanie dowodowe jest konieczne do dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności, oraz jaka relacja merytoryczna zachodzi między rozpoznawaną sprawą a innym toczącym się postępowaniem.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – ani w ramach podstaw kasacyjnych – skarżąca nie zarzuca naruszenia prawa materialnego. Zarzutem takim nie jest zakwestionowanie nierozpoznania przez Sąd drugiej

instancji apelacji w zakresie naruszenia art. 8 k.p. Pozwana nie zarzuca samoistnie Sądowi drugiej instancji niezastosowania wskazanego przepisu prawa materialnego. Ma to istotne znaczenie przy dokonywaniu oceny przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Prawo materialne stanowi punkt odniesienia dla procesowej podstawy kasacji. Nie każde naruszenie przepisów prawa procesowego decyduje o zasadności skargi kasacyjnej, lecz tylko takie uchybienie, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). O wyniku sprawy przesądza zaś prawo materialne. W przypadku, gdy skarżący nie zarzuca w skardze kasacyjnej naruszenia jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego stanowiącego podstawę wyrokowania sądu odwoławczego, nie jest możliwa ocena, czy naruszenie przepisów prawa procesowego wskazanych przez niego w podstawie kasacyjnej mogło mieć - rzeczywiście - istotny wpływ na wynik sprawy, czego wymaga przepis art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2014 r., I PK 316/13, LEX nr 1511811).

Godzi się również zauważyć, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej nie zachodzi wtedy, gdy skarżący dla uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołuje się na zarzuty dotyczące naruszenia takich przepisów prawa procesowego, które mają charakter ogólnych dyrektyw wyznaczających istotę postępowania apelacyjnego. Do takich zaś przepisów zalicza się w szczególności art. 382 k.p.c. Przywołana regulacja ma charakter ogólnych wytycznych skierowanych do sądu orzekającego w danej sprawie, wobec czego ze swej istoty nie może być w postępowaniu apelacyjnym naruszona (samodzielnie) w sposób kwalifikowany, widoczny "na pierwszy rzut oka" (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 365/13, LEX nr 1646124). Strona skarżąca wiąże powyższy przepis jedynie z regulacjami dotyczącymi konstrukcji uzasadnienia wyroku, to jest z przepisami, których skuteczne zarzucenia musiałoby wiązać się z rażącą wadą uzasadnienia uniemożliwiającą poddania zaskarżonego wyroku kontroli kasacyjnej. Lektura uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego nie daje podstaw do takiego osądu.

Dodatkowo trzeba zaznaczyć, że z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu

podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSNC-ZD 2015 nr 4 poz. 64 i z dnia 4 września 2014 r., I PK 25/14, OSNP 2016 nr 1, poz. 6). Uznane przez skarżącą za nierozpoznane zarzuty naruszenia przepisów postępowania dotyczące oceny dowodów należy odnieść do dopuszczalnego w praktyce sądowej sformułowania „Sąd odwoławczy podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne”.

W judykaturze wyrażany jest pogląd, że jeżeli sąd drugiej instancji w pełni podziela ocenę dowodów, której dokonał sąd pierwszej instancji, to nie ma obowiązku ponownego przytaczania w uzasadnieniu wydanego orzeczenia przyczyn, dla których określonym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W takim wypadku wystarczy zdecydowane stwierdzenie, że podziela argumentację zamieszczoną w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, w którym poszczególne dowody zostały wyczerpująco omówione i traktuje ustalenia pierwszoinstancyjne jako własne. Nie ma również przeszkód, by sąd drugiej instancji odwołał się także do oceny prawnej sądu pierwszej instancji, jeżeli w pełni ją podziela i uznaje za wyczerpującą (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 r., I CSK 72/12, LEX nr 1215604; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 r., II PK 284/13, LEX nr 1590288).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżąca nie wykazała potrzeby poddania jej skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ms]

